

La butigliénna d âcua...

L'é stè ed sicûr ónna dâl pió grandi invenziân dl'umanitè! Còsa? Mo la butigliénna d âcua, qualla da "trântatrî cici", ch'la stà int la bursatta! Se nuèter mâsti a mèza matérina andân int al barr pr un caftén o un aperitív, magâra un cinzanén o un frizantén, lâur, cäl dön, invêzi âl tîren fòra dala bursatta la sô butigliénna e pò, con un'eleganza tótta feminîl, âl tàtten un surstén d âcua e pò âl tâurnen a fèr sparîr incòsa int la scarsèla. Quassta la s ciâma sagiazza, parché bævver dl'âcua durânt la giurnèta l é un quèl ch'al fâ bân ai vèsser, ala pèl, ala vsîga, etzêtera etzêtera. Naturalmânt l'ha da èser âcua naturèl e mâi e pò mâi qualla gasè, nâ! Qualla la fâ mèl, l'inféjja al cagiaràtt e acsé pò dâpp ai vén fòra dala bâcca di armûr ch'i n én brîsa al mâsum dl eleganza. Insâmma: quall ch'a vói dîr l é che cäl dön âli han pió rispèt dal sô còrp e brîsa sâul par cla pèrt ch'âli han da mustrèr, mo anc e sâuratótt par qualla arpiatè sâtta ala pèl. Ecco spieghè parché âl nòstri pensîan âl s i gòden lâur: parché âl cànpen de pió in virtò d un fîsic pió rubósst e méi curè.

Un'ètra còsa: êla una môda qualla ed méttres un giubén intâuren ai fianc o êl un sistèma par tgnîr chèld i rugnón? O êl un môd par tentèr ed mimetizèr un posteriâur ed tótt rispèt? Mé a n sò brîsa dèr un'arspòsta a tótti stâl dmand, però l é zèrt che cäl dön âli én pió morigerè, e quasst al s trasfâurma int una *aspettativa di vita* pió lónga che qualla ed nuèter mâsti.

St'èstèd, int la nòstra *Arena del Navile*, ai èra stramèz al pòbblic una bèla presânza feminîl. Ala sîra l èra chèld, anc lé drî al Navèlli, e par nuèter *addetti ai lavori* l èra normèl stèr in majatta anc quand al sâul l èra andè a durmîr. Invêzi cäl dön nâ: a una zèrta âura t vdèv cunparîr cme pr incânt di siâl, di giubén ed lanatta o magâra anc sâul un fazulàtt da méter intâuren al còl... Mo guèrda té in dóvv a sân andè a finîr partând da una butigliatta d âcua! Al fât l é che tótt quasst l é vaira e l é un fât che cäl dön âl séppen pió rubóssti, mo anc e sauratótt pió previdânti!

Ónng'...

Chèro amîg dal Pânt dla Biânnda, dâpp un bèl pòc ed tânp la vòstra casalénga quèsi dsprè, culpé dala nustalgî scivaròla, l'ha dezið d afruntèr un argumânt ch'an s pòl ed sicûr clasifichèr cme "dnónzia sozièl". Totavî al m ha fât pensèr a còmm, ai dé d incû, la vétta l'èva dâl sfumadûr che, a v dégg la veritè, âli um lâsen un pòc dubiâusa.

Pòst che la plómma, la rèna, pr an dîr la misèria, la rinpèss pulîd âl bisâc ed tanta zânt (con l'eeziân naturalmânt d un bèl mócc' ed furbén), girundlând par Bulâggna a sân stè culpé da un particolèr. Savîv spieghèrum parché, int i ûltum ténp, ai é fiuré un sinifli ed negòzi spezializè in... ónng'? Ch'a s intindagga: a n um riferèss mégga a quî di "podòlog", (che una vòlta i èren ciamè "caléssta"), che da ân e anòrum i ajûten la zânt a girèr méi cavandi vî cäl, durón e òc' pulén. Nâ, nâ! Quî ch'a dégg mé i én sâul par l'*estetica* dâl man! In bèla mässtra ai é di cartî ch'i avîsen la clientèla ch'l é pusèbbil fèr: "*ricostruzioni e decorazioni unghie*" e vî ed ste pâs. A rêgola i aràn abâsta cliént ch'i i parmàtten ed stèr avèrt e guadagnèr. Bah!

L èter dé ai ho véssst a vgnîr fòra da ón ed sti negòzi una sgnâura e par mé l é stè naturèl dèri un'ucè al man: l'avèva dâli ónng' lónghi e scudrè ch'âli um parèven dâl palténni al'arvèrsa, pròpi prezîsi a chi cuciarén dal zóccher ch'ai èra int i barr prémma ch'i fòssen ubligatòri âl bustén sigilè.

Pòst che ognón al pòl fèr quall ch'ai pèr, ai ho l'inpresiân che stâli ónng' acsé particolèr âl fâghen arvisèr âl man ed cäl dön a qualli dla déa Kalí! Intinimòd, a pèrt la déa Kalí, a n pâns gnanc pr insónni che âl sgnâuri in questiân âl vójjen adruvèri *per usi alimentari*, pr esânpi par dusèr âl spèzi, al sèl o al zóccher. Acsé am é vgnó automâtic pensèr ch'ai séppa quelcdón ch'al zîga a sproposít (ala fâza ed cla móccia ed zânt che – zétt zétt – i pròven ed sbarchèr al lunèri con dignitè).

Pò, al inpruvîs, as é fâta lûs e ai ho capé l'inpurtanza dâli ónng' a palatta:

l'é una fâurma d arsprèmi! *Sissignore!* Defâti, a m savîv dîr cum l é pusèbbil con dâl grénfi acsé andèr in bisâca o anc sâul avrîr al catuén?

Dâpp avoir capé a fânnd al mutív morèl ed sta spaiða, che ala fèn d incòsa l'é indispensâbil pr al bân dla famajja, a sân turnè a cà e prémma ed tachèr a fèr i mî zatén ai ho infilè âl man int un pèr ed quant *triplo rivestimento interno*. Acsé âl mî ónng' âl dvintaràn cme qualli d un grifân e anca mé a prò migliorèr al bilânz famiglièr.

A v dà la man – pr adès anc normèl – la vòstra

Mirella Musiani

(casalénga in ristrutturaziân)

... e ôr.

La nòstra casalénga l'ha nutè la *crescita abnorme* di negòzi dâli ónng', mo ai é anc dimónndi ètri nôvi butaig che, invêzi che vândèr, i cànpren! La nòna, puvratta, quand l'èra in dificotlè, csa fèvla? La purtèva al "zío" un pòc ed biancarî, o una gulèna d ingranè, e la turnèva a cà con socuânt bajuchén, ch'i sarvèven pr arivèr ala fèn dal mais, e con al scartarén ch'l arèv avò da sarvîr par ritirèr la ròba inpgnè. Chi èrel al zío? Mo al Mânt ed Pietè, in dóvv l'andèva la pôvra zânt par tirèr a canpèr.

Adès, però, al zío l ha una móccia ed cuncurènt: i avîv fât chès ch'ai é di negòzi con la scrètta "*Compro oro, pago in contanti*" ch'i én drî a spuntèr cme i fonz dâpp ala piòva? Cardív ch'séppa un bèl sagnn? Nâ, tótt èter! Quasst al vòl dîr che in gîr ai é dla gran rèna, dla boletîte, dla miðariòzza, dla plómma, ciamèla cum a vlî. E se stî negòzi i spónten dapartótt, al vòl dîr ch'ai é anc una clientèla: l'é la famâusa lazz econòmica dla dmanda e dl'ufèrta.

Un èter quèl, però, che a mé am dà da pensèr, con un zèrt fastídi: quî ch'i avèrren sti negòzi, cum fèni a avoir a dispuiziân un capitèl ch'ai parmatta ed paghèr sóbbit – fèn dal prémm dé – l ôr che la zânt in dificotlè i én custrétt a vândèr? Saggna sicûr che incòsa séppa cèr e lénpid cme l'âcua ed surzrî?

Par fèrla conplèta ai amanca sàul ch'ài tãurna a saltèr fòra i sulfanèr. “*Sulfanèèr, ch'al càta àli òs, al fèr, i strãz, tòtt i tanpècc'... nãjoooo!*”. Anzi nã: i én bèle saltè fòra! I én chi magazén in dóvv la zãnt i pòrten la ròba vècia da vãnnder, pròpi cum i fèven una vòlta i nùster víc' quand i andèven in Piazòla... L'é rèna, ragãz!

I pôrdg

Quand am é vgnó in amãnt ed scrìver quèl sãura a ste argumãnt, mé avèva l'idè ed méttèr come téttol “I Pòrdg ed Bulãggna”; pò ai ho pinsè che l'èra inóttl dír “ed Bulãggna” dato che ste tìp ed còstruziãn as pòl truvèr con tanta quantitè, qualitè, fantasi e blazza architetonica sãul int la nôstra zitè, famãusa anc par tanti ètri còs (purtròp tòtti dal nôster pasè e brìsa dal presãnt) mo a dirèv ónnica al mãnn d pr i tant chilòmeter ed pôrdg. I bulgnìs i pòlen anc fèr däl distinzian, pròpi par specifichèr, digànd pr esãmpi i pôrdg ed San Lócça, i pôrdg dal Pavajãn, i pôrdg di Sèruv, i pôrdg dla Fundãza o ed Frasinèg, *dato che* ai é ä l sãu bèli difarãnz a caraterizèri stra d làur.

Mo al viazadãur ch'al s tròva ednãnz ai ùc' ste spetãcuel l ha una visiãn ónnica e generèl, tòtta difarãnta da quall ch'al pòl avair vést in tanti ètri zitè, un cunplès ed clãn, d èrc, ed capitì, ed decoraziãn, ed trèv sãnza paragãn, un patrimonì ch'avãn sãul nuèter. Pròpi in sti dé, ventetrì e ventquãter ed màz, ai é stè urganizè una manifestaziãn (int al linguãg' mudèren as dís una *kermesse*) dal nómm “*Arte e portici*”; int l'ucasiãn quèsi dusãnt artèsssta stra incisùr, pitùr, ceramèsssta, scultùr, i méttèn in espusiziãn i sù lavurìr lóng i pôrdg ed Stra Mazãur, Stra Stèven e Farini, creànd una galarì d èrt al'avèrta, e int l istàs tänp al quèrt, dóvv as pòl girèr, farmères, turnèr indrì amirànd, insãmm al scultùr e ai quèder, la maravajja dl anbiãnt furmè dai nùster splènnidid pôrdg. La stòria la dís che i prèmm esèmpi i se vdènn zìrca int i àn dal méll e dusãnt, quand un quèlc furbén al pinsè ed slarghèr la sò proprietè tirànd só una strutùra che la se slunghèva vèrs la strè, pugè in vatta a däl clãn; al fò un suzès straudinèri, ch'al véns cupiè in tòtti ä l strè dla zitè; chi al le fè pió èlt, chi pió lóng, chi pió lèrg, chi pió lavurè e, a completamãnt

dl'òpera, as cminzipiè a méttèr di banchètt, a avrìr däl butaig e di laboratòri con pòrt e vedrén par guardèr e andèr dãnter a cunprèr; e pò däl lucànd, dãli ustarì, däl tratorì dóvv la zãnt i s afarmèven a bàvver, a cuntratèr, a discóttèr e, sãuratòtt, a ciacarèr; la vétta di bulgnìs l'avèva al sò zãntèr pròpi lé sãtta ai pôrdg.

Par capìr quall ch'a vói dír, pruvé a scultèr Frèdo Mèdici a cantèr “E só e zã pr i pôrdg” (al la cantèva anc sò pèder Marién) o Gostíno Sassi a intunèr “O mì bèla Cataréinna” ed Luziãn Atti: s'avì un'etè a cavâl di stanta, quelcòn ed manc o quelcòn de pió, un pòc ed nostalgì la sèlta fòra par fòrza e an inpòrta inciónni spiegaziãn. Chi invèzi, beèt a ló, di àn al n ha dimónndi manc, a scultèr stäl canti l ha l'ucasiãn d inparèr cus'i rapresentèven pr i bulgnìs i pôrdg da Re Enzo a Žanarén fèn ala Muntagnòla e la Piazòla con ä l bèli dòn, i apuntamént, ä l ciãcher, ä l butaig e la vétta dla zitè, e d aprezèr la poesi dla lùs smòrta, cla lùs ch'aveva la furtóna ed vãdder, quèsi ed tuchèr, quì ch'i turnèven dal'ustarì quand al bür dla nòt l era drì a scunparìr e la prèmma lùs dal dé l'era drì a cunparìr, in mòd da psair vãdder un gât rãss a saltèr stra un òc' ed pôrdg e cl èter.

Anc adès ai n é tanta dla zãnt sãtta ai “nùster” pôrdg, che però a n i sintãn pió “nùster” pr al fãt che as tràta d una pió vèga popolaziãn: zùven, òmen e dòn, brìsa tant nèt, con di cagnãz brótt e catív, un sinifili ed mindècc, stróppi, urbén, di èter che i t vòlen vãnnder d incòsa, di inbarièg (in particulèr ala nòt) e pò däl bulè ed pózza ed chi ha pisè, trãt fòra o anc pìz. Pr an dscãrrer pò di scarabùc', di sgnãz, di sèmbbol fãt sãul par al gósst d inmalnitè e sbrudajèr mùr, purtón, clãn, vedrén; latén, butèlli vùdi ràtti e intìri, cartón, róssc e mardarì d ògni gèner; e anc tãnti parsãn *come si deve* ch'i pòrten a spàs al sò can, magàra col paltunzén e al cularén firmè, lasandi fèr i sù “arcurdén”, sãnza la ménnima preocupaziãn se la sò bistiulèna la la fã pròpi lé int al mèz, dóvv tòtt i han da pasèr.

Se sti elemént che què, dai prèmm ai ùltum, zùven e víc', studént e traficànt, vagabónd e maisùda i n arìven brìsa a capìr che i pôrdg, come tòtt al rèst dla zitè, i mèritèn, anzi, i

han dirètt a rispèt, bõna creanza e in pió anc tanta amiraziãn, l é tänp inóttl pinsèr a poliziùt e carabinieri (che i én impurtãnt sãnz'èter) parchè ai n vrèv ón ògni òc' ed pôrdg, ch'al vòl pò dír socuanti mièra, o fèr däl lázz par castighèr ste canài inzivìl, *dato che* ä l lázz äli esèsssten bèla, bàsta méttri in òvra.

Alãura, se tòtt nuèter e i tant che a Bulãggna i vïven, i stùdien, i lavãuren o i n fan un azidãnt, a dèssen una bèla controlè ai nùster cunpurtamént, mo con serietè e sinzeritè, a capirènn sóbbit che la càulpa l'é tòtta e sãul ed chi an ha mài vló inparèr l'educaziãn, al rispèt par chi èter, la gíosssta manìra ed vïver in comunitè e in sozietè; e tòtt quant a cgnusãn benèssum al règol fundamentèl dla ziviltè, sãul che adès al custómma ignorèri e, a fèr cànt che ä l n esèsssten brìsa, avãn la cunvinziãn d èser mudèren, al'avanguèrdia sãnza sti finimént antìg e superè ch'i sèrven sãul a limitèr la nôstra libartè, come pr i cavâl. An pinsèdi ch'a vójja arturnèr ai àn prèmma o sóbbit dàpp ala guèra, ed turnèr a vïver l'esperianza dla vétta e dl'atmosfèra d'alãura, diùrna e notùrna; al pasè.... I é pasè, bõna lé, sãnza zigarì e lamént; sãul che al nôster pasè a l avãn dscanzlè e avãn pèrs i sù insegnamént, äli esperianz e qualitè ch'al s'ha méss a dispuisiziãn, come ròba inóttla e svaltutè, fagànd andèr in malãura tanti ricàzz ed qualitè ed vétta, d usãnz e custómme e anc tant patrimonì d èrt e cultùra. Sãnza vlair turnèr ai ténp “quand i pôrdg i eren ed laggn”, lasèm dír che a vaddri ardótt cómme i én adès, i fan vgnìr un bèl magãn a tòtt quì ch'i vòlen bãn a Bulãggna.

Elio Evangelisti

P.S. Què ultmamãnt as é dscãurs dimónndi d una zèrta prupòsta ed fèr girèr ä l biziclàtt sãtta ai pôrdg: a sãn pròpi curiãus ed vãdder cómme l'andrà a finìr.

Persunãg' bulgnìs Quì ed San Carlén

Via San Carlo, che quì dal sít i la ciamèven *Vì Nòva ed San Carlén*, o pió senplizemãnt *San Carlén*, l é stè un bãurg popolèr caraterèssstic dla vècia Bulãggna. Ä l cà, i pôrdg', äli ustarì, la zãnt, al dialàtt, ä l tradiziãn, incòsa avèva un quèl ed particulèr, d ónnic, in San Carlén. Què as truvèva di persunãg' ed stièta umanità, pèn ed vigãur, urgugliùs dla sò cundiziãn ed

vétta, anc se con dla gran rëna, sänper prönt ala batüda pzigänta o a inbastîr däl gran schêrni. Sti persunâg' i êren sòlit girundlêr stra i tavlén dal *Cafâ däl Maravaj*, dla *Tratorî dal Câr* (ciamèal *cucinân* o *al mnistrân*), dal *Cafâ dal Peréccuel*. Stramèz a sti bî gèner ai n èra ón con al sâuvernómm ed *Lunghéssum*, che ai sù amîg ai fé la schêrgna terébbil ed fèri magnèr däl pulpàtt fâti da ló con dla chèren ed pundgâza.

Un èter persunâg' famâus al fó in San Carlén *Famajja*, un tîp algher, sänza tant pensîr, anc s'an avèva mài un lavurîr stâbil e al s'arangèva a fèr di ciapén. *Famajja* al s'èra méss a ajutèr, al bisâggn, un funtanîr ch'ai dèva anc da durmîr dänter la sô butaiga. I dû i partèven prèst ala matéinna pr andèr a lavurèr a cà d un quèlc cliänt. Al funtanîr al stèva par dnanz; de drî a trî päs ed distanza ai vgnèva *Famajja* con la casatta di usvéi; al srèva la fila un cagnulén ch'al saltarlèva a fadîga, parché in lûg d una zanpa pèrsa int un inzidänt i i avèven méss una stacca ed laggn.

Ste sugèt stranpalè, pasänd sätta i pôrdg, al s mitèva a svarsler, divèrsi vòlt al dé e con gran algrazza, una frès ch'l'avanzé famâusa stra i burghigian: "*L é tótt un trócc! Ón an pèga mâi, ón al pagarà, cl èter an pèga inción!*". L èra quasst al môd d esprémmer la sô cunsideraziän int i cunfrónt dal pròsum!

An psèva brîsa manchèr, stra sti persunâg' ed *San Carlén*, la sfilza di inbriagüt che, quand i êren in ciaréinna, i fèven däl gran bablè e i finèven pr indurmintères sätta i tavlén dl'ustarî. Ón ed quissti l èra *Zindrén*, ch'al stèva sänper insämm al sô sumarén, ch'al le druvèva par la còlta dla zännder da vännder ai lavandèr par la bughè.

Silvano Rocca

La sgnurèinna Margarétta

La sgnurèinna Margarétta l'arîva sänper in ritèrd e, in st mänter che mî maré ai zèd al sît ed dnanz, atais a mé, lî la s cänta äi sâu disaventûr: una telefonè arzvo al mumänt ed vgnîr fòra d'in cà, l'äutobus ch'an pâsa mài in urèri, un quèlc scuntrómmel sänper difaränt. Sebän ch'la n séppa pió zäuvna, l'é sänper tótt in tîr, la camisatta col pajètt, la ftéinna ed sifòn

tóttä svulazanta, äi scarpénni ed varnîs e la bursatta ed lamè, ch'la pògia in balanza sâura ala balaósstra ed laggn dal pèlc, in cal mänter ch'la s métt a pòst in vatta ala scómnda scranéinna inbuté.

Stasîra, fòra ed raigla, l'é arivè premma dal tänp e sóbbit la tól in man al canucèl ed mederpèla e la s métt a pasèr in rasaggn a i profesûr d urchèstra, ch'i én bèle a sèder al só sît in vatta al pelsènic. E la n manca ed braghirèr so quall "ch'as dîs" stra l ón e cl'ètra di musizéssta. Pô dâpp l'um dmanda quèl l é al progrâma d incû parché, la dîs, la n ha brîsa fât in tänp a lèzrel. A i arspännd ch'ai é un pèz ed Sénberg, e a i dégg ch'l'é una mùsica ch'la n um piès brîsa, l'um pèr difèzzil, fòrsi parché a n la cgnóss brîsa asè. A mé am piès la mùsica dal Setzänt e dl Otzänt, qualla dal Novzänt la n um dà inciónni emozian. Aläura lî la m dimässtra tóttä la sô competänza e l'um fa una leziän só la "*dodecafonia, tecnica ideata da Schönberg, in cui la composizione non gravita su un centro tonale, vale a dire intorno ad un suono che ha la preminenza sugli altri, ma i dodici suoni che formano la scala cromatica vengono trattati sullo stesso livello di importanza, e ciascuno di essi ha lo stesso valore nella costruzione armonica, melodica e ritmica di un pezzo musicale.*"

In cal mänter ch'a la ringrâzi dla spiegaziän, a se smôrza al gran lanpadèri dla sèla di Bibièna, tótti äi vâus i tèsen e al mässter l é bèle só l pòdi con la bacatta livè só, prönti a tachèr al cunzèrt. A m cunzänter só la mùsica e, fòrsi pr äi paròl acsé apasiunè e competänti dla mî vséinna, a riès a fèrum emozionèr, anc se, a dîr la verité, ai é un quèc sän ch'l um pèr un pô òstic! Äi trâmmb, pr esänpi, i n han né ghèrb e né grâzia, e i viulén i n fan brîsa al sòlit bèl sän ed vlúd! E stè sóppi, cus'èl? Da che strumänt arivel? A m préll vèrs la sgnurèinna Margarétta cme par dmandèri ajût : la tén äi man, con al canucèl, in grammba; la tèsta l'é un pô pighè da una pèrt; i ûc' i én asrè, cunpâgna chi é dimónndi aténti! E dai sù läber, un pôc avèrt, ai vén fòra un ränf regolèr...

La Nöccia d Bastel

Chi èl? Romano

"...aveva un occhio di vetroooo, e una gamba di gessoooo – mo a mè piaceva lo stessoooo..."

La canta l'èra sänper lî: qualla che ló, Romano, al cantèva in st mänter ch'al dscarghèva da un cämion una partita ed tûb d azâr *Mannesmann* o socuanti tonelè ed sachètt ed balén ed piämmb. Sé, parché Romano al fèva l òmen ed fadîga da *Zanoletti Metallî*, una ditta ch'l'avèva un capanân zâ dal pânt dla Mascarèla, in dóvv adès ai é la LIDL.

Anca mé a lavuré in sta ditta pr una ciopa d ân, premma d andèr a fèr al pustén. Mé a fèva l inpieghè, anzi, al casîr-magazinîr, un lavurîr ed tótt arpòs in cunfränt al sô, sé, parché ló, Romano, dla fadîga al n ha fâta pròpi tanta. E còmm s'an bastéss brîsa spustèr di pîs par tótt al dé, spass e vluntîra i al mitèven a dèr una man int la fundarî dal piämmb, in dóvv i fèven i tûb pr i dscärg di stièri. Lavurèr int al piämmb al vlèva dîr respirèr di vapûr velenûs che, ala lóngä, i psèven purtèr al "saturnîsum", una malatî terébbil.

Quand ai arivèva al sâbet matéinna, che par nuèter l èra lavoratîv, ai èra sänper un quelcdón ch'al i dmandèva:

- In duv vèt incû, Romano?

La sô arspòsta l'èra sänper qualla:

- A Montagûdo!

Ch'al srèv pô come dîr *Monteacuto delle Alpi*, al sô pajais arapè in vatta a un spîguel, pròpi sätta al *Corno alle Scale*. A *Montagûdo* Romano ai andèva par pasèr al *vichèndd* fagänd al muradâur, mitänd in òvra di travón pesantéssum, insämma: lavuränd da bûr a bûr pr arnuvèr la cà di sù vîc'. E quasst par di ân, mo adès cla caslèinna là só ai *Trebbi* l'é un bilén e ló, quand

al s métt a sêder fôra dal ôss, stand d'asptèr che l'Angiolîna l'êva preparè la zanna, l é un òmen sudisfât, realizè, cum as dîs adès. E pò l é anc sänper aligher e la sô vâus la s fâ sènter da luntàn, dala *China* o dal *Cingiarello*, in st mänter ch'al vâ só vèrs cà, con una ganba ch'a vrêv avair mé.

Al bèl, (o al brótt) l é che Romano an s arcôrda brîsa d'avair lavurè da *Zanoletti Metall* e, manc che manc, ch'a sän stè colêga. La sô memòria l'é svané, fôrsi par càulpa dal vapàur velenàus ed cal famàus piàmmb, chisà! Mo al Romano che mé ai ho artruvè là só, a *Monteacuto delle Alpi*, l é un òmen senpàtic e aligher, bänvló da tòtt e ch'l é bän ed farmèr par la strè l'Ilènia dla Felicîna par dmandèri ed balèr una *mazûrka* con ló, sóbbit, in mèz ala piâza.

Al bèl l é che lî l'ha aztè e acsé lé, dnanz ala cîsa, sänza póbbllic a guardèr, sänza la mùsica, sänza una rasàn particolèr, l'Ilènia (sagg' ân) e Romano (utantasèt ân) i han balè una *mazûrka*.

A Monteacuto delle Alpi, ai tragg' d'agàsst dal dâumèlla e nôv, vèrs âl sèt e mèz dla sîra.

Librarî bulgnaiša

“Bacajèr a Bulâggna” (sàtt-téttol: *fraseologia dialettale bolognese*) l é l'ùltum lìber sfurnè da Luigi Lepri - Gigén Lìvra par la *Pendragon*, ch'l'é drî a dvintèr ón di editùr ufizièl dal dialàtt bulgnaiš. Anc stè lìber l é pèn ed curiosità dialetèl, d'argózzia mo sàuratótt ed bôna cultûra ptrugnèna, sänza vlair fèr – cum i prôven a fèr zertón – i “profesûr di mî sunâi”. Âl paròl âli én qualli genuénini, da ustari o da Piazôla, ch'al rinpèven la bâcca e âli uracc' dla nôstra zänt e ch' i n finèssen mâi ed maravièr anc incû.

Al vîrus (*)

Tänti âli én stè âli epidemî ch'âli än culpé l'umanità int i sêcol pasè, e sucuänti al n én gnänc stè scunfètti dal tòtt; cume se tòtt quasst an bastéss brîsa ai n é arivè dal nôvi: l *aids*, l'*inflüänza avièria* e tänti ètar malatî ch'al tînan inpgnè i rizercadûr int la speränza ad dscrûvar la midgîna miracolâusa par debelèri completamänt.

Mo ai é un vîrus particolèr, che zertamänt al n é brîsa priglâus par la salût, a pèrt la téggna ch'al fâ gnîr, mo che int l'èra dl'*informâtica* al dà una móccia ad probléma spezialmänt a chi ha da lavurèr con chi machinèri ch'al fâ andèr in crîsi: i *conpiûter*!

- Mo a nuètar csa s intarèsa, ai é l *antivîrus*!

- S'al fôss acsé fâzil! Ai é i *âcher* (hackers) ch'i n inväntan sänpar di nûv!

- Quàsst al n é mîa un probléma, bâsta tgnîral agiurnè!

La verité l'é ch'a sän quèsi pió espèrt ad progrâm *antivîrus* che ad quî ch'a druvän int i nûstar lavurîr! E pò i *âcher* i én dimónndi fûrb, difâti a ón ad lâur, sucuänt mîs fâ, ai vgné una brilantéssima idè: invèzi ad stèr tänt a tribulèr pr inventèr un *vîrus informâtic*, in grèd ad bluchèr un bèl nómbar ad *conpiûter*, al pensè ad cunvînzar un bèl pô d zänt d'eliminèr un pèz dal progrâm operatîv. Cum al fé? Al s inventé una spèzie ad “cadänna ad S. Antòni”, mandänd un mesâg' a un bèl pô d parsòn con l'arcmandaziòn ad spedîral a tòtt i sù amîg; al mesâg' al gèva che int al conpiûter ai îra un *fâil* (file) da eliminèr sóbbit, senò, dòpp a dâu o trai stmèn, l aré bluchè tòtt al sistéma. Parché inción dubitéss, al preanunzièva tòtt i avertimînt ch'l aré dè al *conpiûter*, digänd ch'i îran fèls e creè dal *vîrus* stass. E pò al mesâg' l arivèva quèsi sänpar da un quaic amîg, o, almänc, da una persòna insospetâbil.

Änca mé, cume tänt ètar, a sòn vanzè int al luvàtt, difâti al mesâg' a l ò arzvó da un studänt universitàri, fiòl d'un mî amîg, che spass al s îra qualifichè pr un espèrt d *informâtica*, par quasst a n avèva inción motiv ad dubitèr ad quall ch'l um gèva... e pò al *fâil* al l avèva bèla cazè vi änc ló!

Al risültèt? Sucuänt progrâm i n funzionèvan pió bän, e, par risòlvar al

probléma bisugnèva *formatèr* tòtt al sistéma. La morèl? Dal vòlt, pr arzunzar un obietîv, an inpòrta brîsa èsar di grän espèrt dla matèria in question; bâsta cgnóssar profundamänt la psicologî dla râza umèna!

Giordano Villani

(*) dialàtt ed Bùdri

La siänza di nûster vîc'

Curiändol (*Coriandrum sativum*) – coriandolo, pianta i cui semi servono per fare certi confetti di questo nome. Il maggior uso de' coriandoli è fatto nella fabbricazione de' liquori e in profumeria. Si usano anche per fare confetture. In alcuni paesi i grandi fumatori li masticano per correggere il cattivo odore lasciato in bocca dalla pipa. Sono impiegati in molta quantità per profumare la birra.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biännda nómmer 86

Mais d'utâbber dal 2009

Diretâur iresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpan

Dsèggn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Spediziân: par pòsta, purtròp.

Abunamènt par pòsta: almänc 15 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

fausto.carpani@alice.it

Tòtt i scrètt in dôvv an i é brîsa indichè l'autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimänt par cäl paròl ch'âli én difèzzil da capîr l é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIŠ - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIŠ

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

La
Compagnia del Ponte della Bionda
presenta

"...da vic' cum la mitaggna?"

(...da vecchi come la mettiamo?)

Commedia in due atti di **R. Nanni** e **F. Carpani**

Personaggi e interpreti

Le badanti: Maria (**Maria Gryziuk**); Olga (**Roberta Nanni**); Sara (**Laura Cedrini**)

Gli assistiti: Angelo (**Oriano Orsi**); Enrica, sua moglie (**Gabriella Lorenzini**);
Teodoro (**Carlo Mazzanti**); Greta (**Nara Negroni**)

Gli altri: Diego, figlio di Angelo ed Enrica (**Ivan Tani**)

Don Dino, detto Dàn Dén (**Renzo Martini**); Gianni, volontario di Ausilio (**Samuele Vitale**)
Un pensionato (**Sergio Bettocchi**)

I clochard (**Fausto Carpani - Ruggero Passarini - Oriano Rinaldi - Renato Balugani**)

Con l'amichevole partecipazione di **Chicchi**

Scene di **Giorgio Serra**

Musiche di **Ruggero Passarini** e **Fausto Carpani**

Realizzazioni tecniche e luci di **Augusto Mandrioli**

Costumi di **Gabriella Lorenzini**

Fotografo di scena **Claudio Girardi** (www.fotogirardi.it)

Aiuto regista **Giovanni Baglioni**

Regia di **Cristina Testoni**

"Le badanti venute dai paesi dell'est europeo rappresentano la soluzione a molti dei problemi legati alla terza età, non ultimo quello della solitudine. Mettere in scena una commedia su queste nuove figure e sul rapporto che si instaura con i loro assistiti, rappresenta un'occasione per osservare gli uni e le altre con affetto e un pizzico di ironia, nel tentativo di sdrammatizzare una quotidianità a volte dura"

Le prossime recite:

Sabato 14 novembre, ore 21	Teatro "La Venere" di Savignano sul Panaro (Mo)
Domenica 15 novembre, ore 16	Idem
Giovedì 26 novembre, ore 21	Teatro di Sasso Marconi
Venerdì 4 dicembre, ore 21	Teatro Testoni di Bologna (via Matteotti)
Sabato 5 dicembre, ore 21	Idem
Domenica 6 dicembre, ore 16	Idem
Martedì 15 dicembre, ore 21	Teatro Italia di Castenaso
Mercoledì 16 dicembre, ore 21	Idem
Giovedì 17 dicembre, ore 21	Idem
2010	
Venerdì 8 gennaio, ore 21	Teatro delle Temperie di Calcara di Crespellano
Sabato 9 gennaio, ore 21	Teatro Santa Maria di Baricella
Giovedì 25 febbraio, ore 21	Teatro di Vergato
Venerdì 19 marzo, ore 21	Teatro di Monterenzio (a favore dell'Istituto Ramazzini)